

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztálvozás

708

Országgyűlési Könyvtár
"8951"

Szerző:

Cím:

Az alkotmány - új erő forrása
Az Országgyűlési Könyvtár alkotmánykiállítására

Forrás:

Kis Újság
Budapest 1951. VII. 16.

Személy:

Helyszám:

Az alkotmány — új erő forrása Az Országgyűlési Könyvtár alkotmánykiállítása

Az egész ország népe felajánlásokkal és munkaversennyel ünnepli alkotmányunk második évfordulóját. Az Országgyűlési Könyvtár dolgozói az alkotmány ünnepének tiszteletére, „Az alkotmány — új erő forrása” címmel kiállítást rendeztek, amelyet Rónai Sándornak, a Népköztársaság Elnöki Tanácsa elnökének és Dögei Imrének, az országgyűlés elnökének jelenlétében nyitottak meg.

A kiállítás, az előjáróban a történelem első polgári alkotmányaival ismerkedünk meg, amelyek biztosítják a tőkés gazdasági rendszert, a tőkés magántulajdonát és a kizsákmányoló osztályok társadalmi rendjét, de semmiféle jogot nem biztosítottak a dolgozóknak az alkotmányokban hirdetett jogok tényleges gyakorlására. Úveg alatt látjuk az 1216-i angol Magna Carta fényképét, facsimilében az északamerikai függetlenségi nyilatkozatot és az 1789-i polgári forradalom eredményeként az 1791. évi francia alkotmányt, amelyek mintájára alkották meg utóbb a többi nemzetek is hurzso-alkotmányukat. Ezekkel állítja szembe a kiállítás — a dolgozók első alkotmányait a Szovjetunió 1924. évi és az 1936-i sztalini alkotmányát. Képek, dokumentációs anyag mutatja be a szovjet népeknek a sztalini alkotmány szilárd alapjain felépült boldog életét.

A világtörténelem évszázadaitól a magyar századok felé fordulunk.

„A magyar népről eddig nem volt alkotmány. Amit általánosságban annak neveztek, a különböző jogszokások és jogalkotások gyűjteménye volt” — mondotta Rákosi Mátyás, az országgyűlés 1949. július 17-i ülésén. Két éve van csak alkotmánya a magyar népnek — nézzük meg itt most a „jogszokásokat” és „jogalkotásokat”, amelyeket az iskolában, az egyetemen és a tőkés rendszer országgyűlésein alkotmányoknak neveztek. II. Endre 1222-ben adott a nemeknek szabadságlevelet — ezt nevezték az aranybullának, az ősi alkotmánynak. A tatárjárás és a törökvilág idején az aranybullának mind a két példánya elveszett. IV. Béla 1267-ben a köz nemek követelésére, részben változott szöveggel, újra kiadta a szabadságlevelet. Ennek egyetlen eredeti példányát látjuk itt, amelyet az Országos Levéltár kölcsönzött a kiállításra. A magyar történelmi mű nagyszámú írott és nyomtatott emléket vet világot az elnyomott nép megalázott helyzetére, a parasztság életének gyötrelmeire. Erdély törvényeinek 1653-i nyomtatott gyűjteményében olvassuk például („Edictum XLVII.”) a Parasztemberekről című szakaszban: „Parasztember és bérés szolga posztóruhát, nadrágot,

eszmát, dupla és forintos süveget, gyolcsinget viselni semmiképpen nem merészlelteni”...

A Dózsa-fordalom után a földesúri reakció véres kegyetlenséggel pecsételte meg a jobbágyságot sanyarú helyzetét. Az 1514-i országgyűlés törvényben mondta ki, hogy csak azért nem írta ki az egész parasztságot, mert „nélküle a nemesség nem sokat ér”, de „örökös röghőzkötöttségre” kötelezte. E törvény előzményeit dolgozta fel Eötvös József „Magyarország 1514-ben” című nagy művében, amelynek tizedik kiadását látjuk a kiállításon.

A függetlenségi, felszabadulási küzdelmek emlékei sorakoznak elénk. Itme a kiáltvány, amelynek nyelvével meg sem értette a nép, mégis harccal, élettáppal felelt hívó szavára — „Megújulnak a nemek Magyar Nemzet sokideig való sebei...” kezdetű latin nyelvű kiáltvány, amelyet II. Rákóczi Ferenc 1703-ban becsátott ki Munkács várából. A latin nyelvű egykori nyomtatvány mellett itt látjuk a magyar fordítását is korabeli kéziratban. Nyomtatott törvénykönyv az 1707-i óndi országgyűlés határozatait foglalja egybe, amelyek kimondták a Habsburg-ház trónfosztását és II. Rákóczi Ferenc nagyfejedelemmé választását. A falon Than Mór festménye az áruló kövek felkoncolásának drámai jelenetét idézi fel. Am itt van az 1711-i szalmári béke kéziratok korabeli latin nyelvű másolata is és mellette a „békeszerző gróf”, Károlyi Sándor II. Józsefnek írt hátszónyilatkozata is.

v. ffiz.) (Oldal)
mely kétségtelenül bizonyítja árulását.

Hatalmas, 1785-ből való plakátalakú nyomtatvány hírül adja, hogy II. József eltörölte a jobbágyságot. A valóságban azonban a jobbágyság helyzete 1848-ig nem változott. Közben még lehullt Martinovics és társainak feje a Vérmezőn — erre emlékeztet a királyi és a hétszemélyes tábla ifélete Landerer 1795. évi nyomtatásában, a címlap mellett a vértanúk fájával. A reformkor mozgalmait a Pozsonyi Dietai Journal 1830. ből megmaradt eredeti kézírata idézi, mely levéltári ritkaság. Mellette Kosuth Országgyűlési Tudósításainak korabeli másolata 1834-ből. A nagy idők történelmi emlékeiből és okmányaiából kiállították a 48-as áprilisi törvénykönyv egykorú kiadását, az Országgyűlési Irományok gyűjteményéből a nyomtatott törvényjavaslatot, amelynek címe így hangzik: „A jobbágyviszony végképi megszüntetéséről.” Az 1849 április 14-i függetlenségi nyilatkozat, a debreceni trónfosztó országgyűlés jegyzőkönyvének első fogalmazványa facsimilében, a függetlenségi nyilatkozat teljes szövegű röplapja és egyben farragasza, a forradalom legnagyobb tényeire emlékeztetnek.

A kiállítás második része számadatokkal, fényképekkel, dokumentumokkal szemlélteti, hogy kétféle alkotmányunk szavai mint valóságnak meg a nép életében. A kiállítás végül ismerteti a népi demokratikus országok alkotmányait is. A nagy gonddal rendezett kiállítás valóban meggyőzően tárja a látogató elé, hogy mint lett új erő forrása a Népköztársaság kétféle alkotmánya.